

Голові Комітету ВРУ з питань фінансів,
податкової та митної політики

Вих. № 6587-04/02
від 04.02.2020 р.

п. ГЕТМАНЦЕВУ Д.О.

Щодо законопроекту № 2788
(про ПАТ «Укрпошта»)

копія: Народним депутатам України –
членам Комітету ВРУ з питань
фінансів, податкової та митної політики

Шановний Даниле Олександровичу!

Користуючись нагодою, висловлюємо Вам свою повагу та бажаємо успіхів у професійній діяльності.

Незалежна асоціація банків України (далі – НАБУ), яка представляє банківський сектор України, звертається до Вас щодо проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо фінансових послуг у галузі поштового зв'язку (№ 2788 від 20.01.2020 р., далі – Законопроект).

Зазначений законопроект – це вже не перша спроба перетворити національного оператора поштового зв'язку (далі – ПАТ «Укрпошта») на квазі-банк – у Парламенті попереднього скликання також був зареєстрований аналогічний законопроект (№ 6601), однак він не був прийнятий.

Проаналізувавши новий Законопроект, банківська спільнота виступає категорично проти його прийняття з наступних підстав.

1. Законопроект – це спроба прямого втручання Держави у конкуренцію на банківському ринку.

За інформацією Національного банку України частка державних банків (разом із Приватбанком) у III кварталі 2019 року становила у чистих активах 54,2% та депозитах населення 62,6%.

У Стратегії розвитку фінансового сектору до 2025 року НБУ зазначив, що значна частка державного сектору обмежує конкуренцію на ринку банківських послуг. Міністерство фінансів України неодноразово заявляло про наміри скоротити присутність Держави на ринку банківських послуг орієнтовно до 24% (до націоналізації Приватбанку частка державних банків складала близько 27%). Засади стратегічного реформування державного банківського сектору до 2025 року також передбачають зменшення частки Держави на банківському ринку.

Пропонуючи надати національному оператору поштового зв'язку право здійснення низки банківських операцій, Законопроект шкодить стратегічним цілям Держави щодо розвитку банківського сектору.

Крім того, Законопроект суперечить Господарському кодексу України (ГКУ), Закону України «Про захист економічної конкуренції», якими визначено основні принципи захисту конкуренції:

- ст. 18 ГКУ - органам державної влади ... забороняється приймати акти та вчиняти дії, які усувають конкуренцію або необгрунтовано сприяють окремим конкурентам у підприємницькій діяльності, чи запроваджують обмеження на ринку, не передбачене законодавством;

- ст. 15 Закону - антиконкурентними діями органів влади... є прийняття будь-яких актів, які призвели або можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції.

У результаті прийняття Законопроекту **частка Держави на ринку банківських послуг знову буде штучно збільшена**, що негативно вплине на розвиток вільної конкуренції та призведе до чергового перерозподілу ринку не на користь банків з приватним капіталом. У кінцевому результаті такі кроки негативно вплинуть на інвестиційну привабливість Держави та призведуть до стагнації банківського сектору економіки.

2. Відсутність належного контролю зі сторони Держави щодо регулювання діяльності, корпоративного управління, ризиків квазі-банку «Укрпошта».

Законопроект передбачає, що ПАТ «Укрпошта» отримає право надавати низку фінансових послуг, а саме:

- відкриття та обслуговування поштових рахунків (які є аналогом банківських);
- здійснення валютообмінних операцій;
- емісія електронних платіжних засобів для обслуговування поштових рахунків;
- залучення у вклади (депозити) коштів від фізичних та юридичних осіб.

Національний оператор також отримає право здійснювати діяльність щодо інкасації коштів та перевезення валютних цінностей в порядку, встановленому Національним банком України, надавати посередницькі послуги на ринку фінансових послуг.

Вищезазначене – це лівова частка операцій, що здійснюють банківські установи України.

Разом із правом здійснення цих операцій, банківські установи виконують жорсткі умови законодавства України щодо ліквідності, достатності капіталу, контролю ризиків, якості активів, відповідності корпоративного управління, ефективного фінансового моніторингу, організації відділень, касових вузлів, інформаційної безпеки та перебувають

під наглядом Національного банку України, що включає право регулятора на здійснення перевірок та застосування санкцій при виявленні порушень.

Натомість, Законопроект (зміни до ЗУ «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг») пропонує визначити, що національний оператор поштового зв'язку не є фінансовою установою, однак отримує право надавати фінансові послуги.

Таким чином, Нацбанк не здійснюватиме нагляд за діяльністю ПАТ «Укрпошта» (лише наділений усіченим правом встановити порядок відкриття та обслуговування Укрпоштою поштових рахунків, а також надання нею окремих фінансових (банківських) послуг, визначених законодавством), відповідно не матиме права встановлювати до цієї установи вимоги, аналогічні тим, що діють для банків, та проводити перевірку діяльності цієї установи.

Такі «полегшені» умови здійснення банківських операцій є маяками нерівних умов конкуренції ПАТ «Укрпошта» з банками, які надають аналогічні послуги, а також джерелом зловживань з боку клієнтів, які матимуть на меті оминати жорсткі банківські регуляції.

Звертаємо увагу, що за відсутності зі сторони Національного банку України права щодо належного контролю щодо ліквідності, капіталу, збалансованої системи ризиків, відповідного високого рівня захисту інформації тощо – надання ПАТ «Укрпошта» права залучати кошти населення, відкривати та обслуговувати поштові рахунки, здійснювати емісію платіжних засобів – це колосальний ризик не лише для банківської системи України, а й для кожного клієнта, у т.ч. фізичних осіб, які користуватимуться послугами цього квазі-банку.

3. Щодо участі ПАТ «Укрпошта» у системі гарантування вкладів фізичних осіб.

Законопроект передбачає участь ПАТ «Укрпошта» у системі гарантування вкладів фізичних осіб. Однак і тут розробники законопроекту встановлюють необґрунтовану пільгу для ПАТ «Укрпошта» - звільняють від сплати початкового збору до ФГВФО у розмірі 1% статутного капіталу, який сплачують усі банківські установи, що отримали право залучати вклади населення.

Рівень захисту прав та інтересів вкладників-фізичних осіб за поштовими рахунками не є достатнім, з огляду на відмінність у законодавчому регулюванні вимог до регулятивного капіталу національного оператора поштового зв'язку та регулятивного капіталу банків.

Доводи та обґрунтування, викладені у пояснювальній записці до законопроекту, не вбачаються безспірними. **Законопроект у запропонованій редакції не сприятиме підвищенню довіри населення до фінансових інститутів держави.**

ПАТ «Укрпошта» є збитковим підприємством (із відкритої звітності підприємства збиток за 2018 рік становив понад 500 млн.грн.) – то чи є доцільним надавати право неефективному суб'єкту господарювання право залучати вклади населення та відкривати рахунки, потенційно збільшуючи

ризика виплат для ФГВФО? Тим паче, враховуючи відсутність права НБУ мінімізувати ризики неплатоспроможності шляхом встановлення вимог до діяльності ПАТ «Укрпошта», аналогічно вимогам, що виконують банки.

4. Щодо створення Законопроектом «сірих зон» у законодавстві України та підґрунтя для зловживань.

Реалізація Законопроекту та надання ПАТ «Укрпошта» права здійснювати відкривати та обслуговувати поштові рахунки фізичних та юридичних осіб прогнозовано призведе до негативних наслідків, оскільки Законопроект відкриває нові можливості недобросовісним клієнтам уникати обмежень, а саме:

- законопроект передбачає, що Національний банк України НЕ здійснюватиме нагляду за ПАТ «Укрпошта» у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Отже, у випадку порушення ПАТ «Укрпошта» правил фінансового моніторингу, НБУ не матиме права застосовувати санкції аж до відкликання ліцензії, як це діє для банків. Відповідно, з великою ймовірністю можна прогнозувати, що всі «сірі» операції здійснюватимуться за допомогою поштових рахунків;

- арешти - кошти на поштових рахунки не підлягають обтяженню, оскільки запропоновані Законопроектом зміни не зачіпають законодавства, що регулює примусове виконання рішень судів та інших державних органів;

- реалізація санкцій - для національного оператора зв'язку відсутній механізм реалізації міжнародних санкцій, санкцій РНБО при проведенні розрахунків, тобто законопроект створює можливість здійснення розрахунків особами із санкційного списку з використанням поштових рахунків;

- контроль податків - податковим законодавством на національного оператора поштового зв'язку, на відміну від банків, не покладено функції контролю сплати податків/зборів при проведенні розрахунків через поштові рахунки, у тому числі щодо повідомлення контролюючих органів про відкриття/закриття таких рахунків платників податків;

- законопроектом не врегульовані питання прав та обов'язків володільця поштового рахунку і національного оператора поштового зв'язку, напрямів використання залучених коштів, порядку захисту та розкриття таємниці поштових рахунків.

5. Щодо потенційного збільшення навантаження на Держбюджет.

Сьогоднішній ринок банківських послуг вимагає запровадження високотехнологічних продуктів та інструментів.

Якщо національний оператор поштового зв'язку вийде на ринок розрахункових (платіжних) послуг і до нього будуть застосовуватися вимоги щодо ІТ та інформаційної безпеки аналогічно як до банків, то ПАТ «Укрпошта» будуть потрібні істотні інвестиції.

Крім того, обслуговування поштових рахунків юридичних та фізичних осіб та залучення вкладів потребуватиме додаткового персоналу. Якщо рахувати 11 000 відділень ПАТ «Укрпошта» і середню заробітну плату касира

у розмірі 10 000 грн., то лише витрати на зарплату для забезпечення 1 касира на кожне відділення зростуть на 110 млн.грн. у місяць, і це не враховуючи податки, витрати на обладнання робочих місць і т.ін. За рахунок чого ПАТ «Укрпошта» покrije ці витрати? Законопроект не дає відповіді на ці запитання.

Враховуючи фінансовий стан підприємства, а також зважаючи, що 100% акцій ПАТ «Укрпошта» належать Державі, – **перед прийняттям Законопроекту потрібні додаткові обґрунтування та розрахунки щодо можливих перспективних видатків із Державного бюджету.**

Таким чином, банківська спільнота підкреслює, що ми вітаємо зростання конкуренції на банківському ринку, оскільки це веде до розвитку ринку та покращення сервісів.

Однак, ми категорично проти надання Державою пільг та привілеїв окремим суб'єктам господарювання, які мають намір здійснювати або здійснюють банківські послуги. Тому, якщо ПАТ «Укрпошта» має намір надавати фінансові та банківські послуги, то зобов'язана отримати ліцензію Національного банку України без намагань спотворити законодавство України та ринок банківських послуг окремими персональними законопроектами.

Шановний Даниле Олександровичу, із урахуванням всіх аргументів, що викладені вище, вважаємо проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо фінансових послуг у галузі поштового зв'язку (№ 2788 від 20.01.2020 р.) неприйнятним та просимо Комітет не рекомендувати Парламенту приймати цей Законопроект.

Сподіваємося на Вашу підтримку і подальшу плідну співпрацю.

З повагою

Виконавчий директор

Вик. Глінський Д.Г.
тел. 300-10-15
d.glinsky@nabu.org.ua

О.А. Коробкова